

Duurzaam behoud van massief baksteenmetselwerk in monumenten

Binnen de actuele klimaatorisis ontsnappen ook historische gebouwen niet aan de wens tot energiebesparing. Wanneer het vanuit erfgoedstandpunt belangrijk is om de architectuur van de buitengevel te behouden, en er geen bijzondere interieurelementen aanwezig zijn, kan isolatie aan de binnenzijde overwogen worden. Het isoleren van de gebouwschil is in deze evenwel meestal geen eenvoudige opgave. Het hygrisch en thermisch gedrag van massieve metselwerkconstructies blijkt immers vaak moeilijk in te schatten, zowel met als zonder isolatie.

Hoe gedraagt massief baksteenmetselwerk zich? Welke risico's zijn er verbonden aan conserverende ingrepen of het isoleren van onze monumenten aan de binnenzijde? Wat mogen we van massieve constructies verwachten wanneer die niet geïsoleerd (kunnen) worden? Wat valt er te verwachten van de zogenaamde capillair actieve isolatiematerialen? Wat zijn de voor- en nadelen van traditionele (groene) isolatiematerialen, zoals houtwol, schapenwol en hennepvezels? En is het verantwoord om monumenten te isoleren met kunststofschuim isolatiematerialen zoals PUR en polystyreen? Wat zijn dan de randvoorwaarden?

Tijdens de studiedag richten we ons op de prestaties van historische gevels in massief baksteenmetselwerk, waarbij onderwerpen worden behandeld als de specifieke materiaaleigenschappen van historisch (massief) metselwerk, het gedrag van dergelijk massief baksteenmetselwerk - met of zonder isolatie - in de praktijk en hoe hierin door computermodellen meer inzicht in kan verkregen worden. Ook de isolatiematerialen en hun toepassing in erfgoedgebouwen komen aan bod met oog voor de isolatiegerelateerde bouwschade in een erfgoedcontext. We brengen de eigenschappen onder de aandacht die invloed hebben op het bouwfyfisch gedrag van massieve bakstenen gevels van monumenten. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar materialen en interventies die het behoud van de cultuurhistorische waarden centraal stellen.

Tijdens de studiedag zullen de resultaten van actueel onderzoek en de praktische toepassing daarvan worden toegelicht en zullen enkele recent uitgevoerde projecten worden voorgesteld. De studiedag wordt georganiseerd door WTA Nederland-Vlaanderen in samenwerking met het project MonumentenKennis.

09.15 Ontvangst en registratie

09.45 Welkom en opening

Rob van Hees, voorzitter WTA Nederland-Vlaanderen
Wido Quist, TU Delft, dagvoorzitter

**10.00 Karakterisering van historisch baksteenmetselwerk:
in-situ onderzoek en laboratoriummetingen**

Zara Huijbregts, TU Delft en Staf Roels, KU Leuven

10.30 Hygrothermisch gedrag van massief baksteenmetselwerk

Roald Hayen, KIK

11.00 Koffie- en theepauze

11.30 Traditionele versus meer recente binnenisolatiesystemen: pro's en cons

Evy Vereecken, KIK/KU Leuven

**12.00 Hygrothermische modellering van baksteenmetselwerk in functie van
na-isolatie van woonhuismonumenten**

Martin Tenpierik, TU Delft en Staf Roels, KU Leuven

12.30 Lunch

13.00 Plaatsbezoek Voormalig Paleis op de Coudenberg

**14.30 Meten in situ: hoe en waarom met aandacht voor bouwschade
ten gevolge van na-isolatie**

Marc Stappers, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)

15.00 Koffie- en theepauze

15.30 Na-isolatie van monumentaal metselwerk met natuurlijke materialen

Bastiaan van de Kraats, 1meter98 architecten

16.00 Na-isolatie van historisch metselwerk in de praktijk

Filip Descamps, Daidalos-Peutz

16.30 Vragenronde en afsluiting

16.45 Drankje ten afscheid

STUDIEDAG - 24 NOVEMBER 2023 - BRUSSEL

Naam :

Bedrijf :

Adres :

Postcode : Plaats :

Facturatieadres :
(indien verschillend)

Postcode : Plaats :

Btw-nummer :

Telefoon :

E-mailadres :

Indien van toepassing onderstaande aankruisen

Lid WTA (€ 115,-)

Niet WTA-lid (€ 180,-)

Lid ICOMOS (€ 135,-), lidnummer:

Student (€ 20,-), inschrijvingsbewijs aan een onderwijsinstelling meesturen

Bovenstaande persoon schrijft zich in voor de studiedag **'Duurzaam behoud van massief baksteenmetselwerk in monumenten'** op vrijdag 24 november 2023, MIM - Muziekinstrumentenmuseum, Hofbergstraat 2, 1000 Brussel, België.

Na inschrijving ontvangt u een factuur. Deze dient uiterlijk vijf werkdagen voor het plaatsvinden van de studiedag te zijn bijgeschreven op de rekening van de WTA Nederland-Vlaanderen onder vermelding van het factuurnummer.

Annuleringsvoorwaarden: Bij annulering van een inschrijving eerder dan 2 weken voor aanvang van de studiedag is aan annuleringskosten 50% van het inschrijfgeld verschuldigd. Bij latere annulering dient het volledige bedrag te worden voldaan. Annulering dient schriftelijk te gebeuren.

Met het invullen en opsturen van dit inschrijfformulier schrijft u zich in voor de studiedag en gaat u akkoord met de genoemde voorwaarden en het bewaren en gebruik van uw gegevens voor correspondentie met betrekking tot deze en toekomstige WTA-NL-VL studiedagen.

Deze inschrijving (digitaal) sturen aan:

Kristine Loonbeek | secretariaat@wta-nl-vl.org

KBC: BE52 7380 2735 2709 | ABN AMRO: NL31ABNA0427726158